

QORUQLAR – EKOLOJİ VƏ MƏDƏNİ TURİZMİN VƏHDƏTİ

Azərbaycanda qoruqların fəaliyyətinə daha geniş aspektdən yanaşılacaq

Dünyada alternativ turizm istiqamətləri getdikcə çoxalsa da, səyahətsevərlər arasında mədəni və ekoturizm həvəskarlarının sayı nəinki azalmır, hətta ildən-ilə artır. Əslində, bu iki turizm növü bir-biri ilə sıx əlaqəlidir. Ekoturizm həm ətraf mühiti qoruyur, həm də canlı təbiətin qoynunda turistlərin mənalı istirahətini təmin edir, həmçinin də flora, fauna və mədəni irsin bir yerdə olduğu ərazilərə səyahətləri əhatə edir. Turizmin bu növü bəzi ölkələrin (məsələn, Ekvador, Nepal, Keniya, Madagaskar) milli iqtisadiyyatının aparıcı elementidir.

Tarixi mədəniyyət abidələri də turizmin inkişafına təsir göstərən, ölkənin turistlər üçün cəlbədicisi olmasını şərtləndirən mühüm faktorlardandır. Çünki istənilən ölkəyə səyahət edən turist həmin ölkənin tarixinə, yaşayış tərzini əks etdirən maddi-mədəniyyət nümunələrinə maraq göstərir. Öz növbəsində hər bir ölkə də qədimliyini, bəşər sivilizasiyasının formalaşmasındakı rolunu sübuta yetirmək, onu dünyaya təqdim etmək üçün mədəni irs nümunələrindən faydalanmış olur. Deməli, turizm də öz növbəsində ölkənin mədəni irsinin dünyaya tanıtılmasında vasitə rolunu oynayır.

Azərbaycan ərazisinin 8 faizi milli park və qoruqlardan ibarətdir

Ərazisində qədim yaşayış məskənlərinin, abidələrin olduğu Azərbaycanda son dövrlər turizmin digər növləri ilə yanaşı, mədəni turizmin inkişafına da xüsusi önəm verilir. Eyni zamanda, ölkəmiz zəngin flora və faunası ilə böyük ekoturizm potensialına malikdir. Ekoturizm təbiətdən zövq almaq, istirahət məqsədilə istifadənin yeni forması olmaqla yanaşı, rekreasiya ehtiyatlarından düşünülmüş şəkildə bəhrələnməyi, bioloji müxtəlifliyin qorunmasını təbliğ etməkdir.

Milli parklar və qoruqlar ölkədə ekoloji turizm və onunla sıx əlaqəli olan mədəni turizm sahəsinin inkişafı üçün əlverişli təbiət əraziləridir. Onu da qeyd edək ki, hazırda Azərbaycanda 9 milli

park, 13 dövlət təbiət qoruğu, 19 dövlət təbiət yasaqlığı mövcuddur. Beləliklə, Azərbaycan ərazisinin 8 faizi milli park və qoruqlardan ibarətdir.

Qoruqlarla bağlı iki sərəncam..

Qoruqların ölkə turizminin inkişafındakı rolunu nəzərə alaraq ölkə başçısı bu il ərzində Azərbaycan Respublikası ərazisindəki qoruqlarla bağlı iki sərəncam imzalayıb. Bunlardan biri Mədəniyyət Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərən qoruqların nazirlik yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidmətinin tabeliyinə verilməsi ilə bağlıdır.

“Prezidentin digər sərəncamı ilə Azərbaycanda yeddi Dövlət Tarix-Memarlıq və Tarix-Mədəniyyət qoruğu Dövlət Turizm Agentliyinin tabeliyinə keçib. Sərəncama əsasən “Yanardağ” Dövlət Tarix-Mədəniyyət və Təbiət, “Ataşgah” Dövlət Tarix-Memarlıq, “Basqal” Dövlət Tarix-Mədəniyyət, “Xınalıq” Dövlət Tarix-Memarlıq və Etnoqrafiya, “Lahıc” Dövlət Tarix-Mədəniyyət, “Yuxarı Baş” Dövlət Tarix-Memarlıq (Şəki şəhəri “Karvansaray” Mehmanxana Kompleksi daxil olmaqla) və “Kiş” Tarix-Memarlıq qoruqları Dövlət Turizm Agentliyinin strukturuna daxil olmayan tabeliyindəki qurumların siyahısına daxil edilib.

Tarix-mədəniyyət qoruqlarının cəlbədiciliyi daha da artacaq

Hər iki sərəncam müvafiq qurumların rəhbərləri və təmsilçiləri, eyni zamanda, mütəxəssislər tərəfindən yüksək qiymətləndirilir.

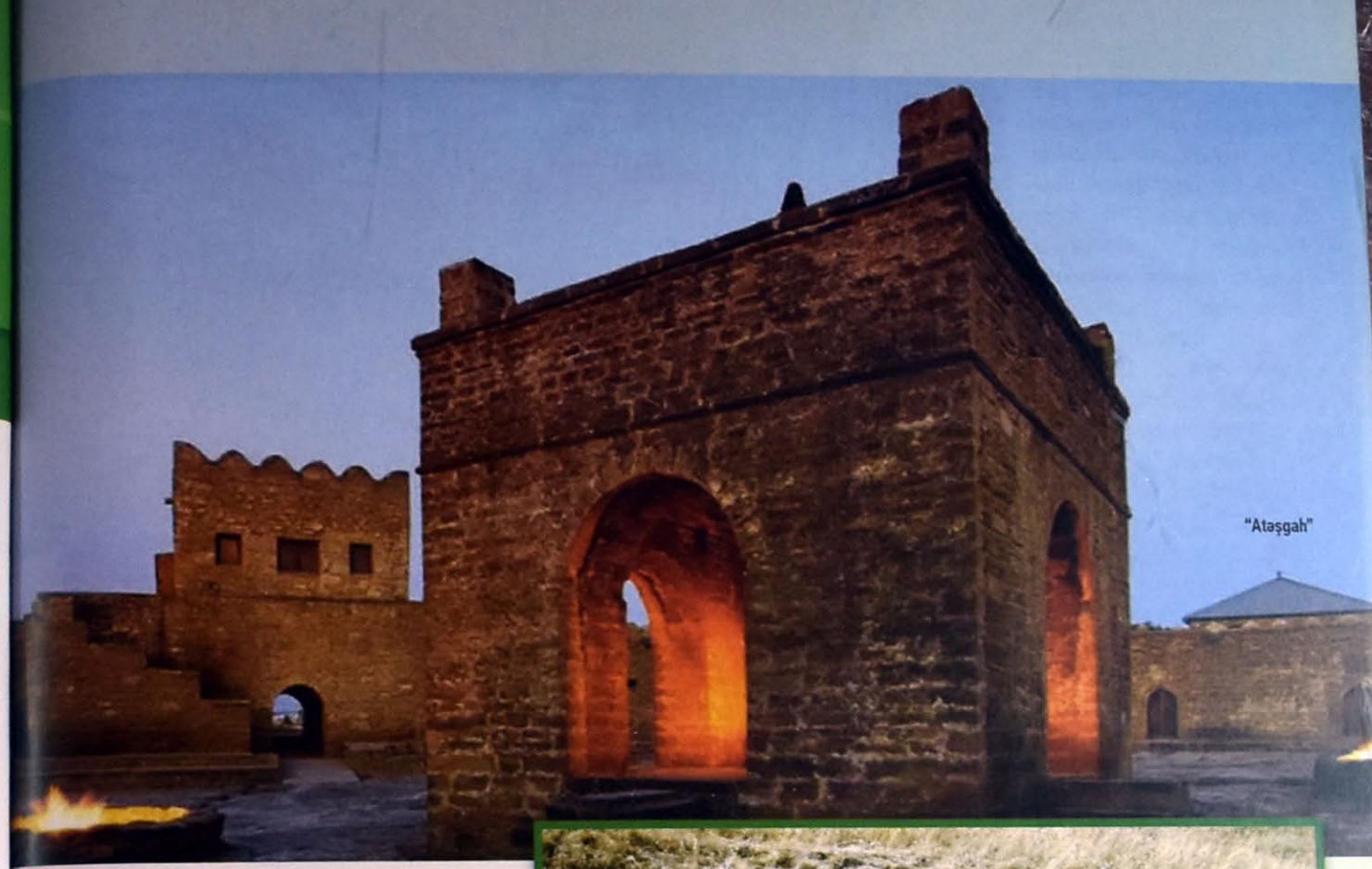
Mədəniyyət naziri Əbülfəs Qarayev bildirib ki, ölkə başçısı xalqımızın mədəni irsinin qorunması, bərpası və təbliğinə böyük önəm verir. Nazirliyin tabeliyində fəaliyyət göstərən qoruqların işinin daha

effektiv şəkildə qurulmasının təmini üçün Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidmətinin nəzdinə verilməsi də bundan irəli gəlir. Nazirliyin tərkibində mövcud olan qoruqlar bundan sonra birbaşa dövlət xidmətinin tabeliyinə verilir. Bunlar Qobustan Dövlət tarix-bədii qoruğu, Nardaran tarix-mədəniyyət qoruğu, Keşikçidağ Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğu, “Pir Hüseyn xanəqahı” tarix-memarlıq qoruğu, Lahıc tarix-mədəniyyət qoruğu, “Çıraqqala” tarixi-memarlıq qoruğu, “Şabran şəhəri” tarixi qoruğu, “Avey” Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğu, Gəncə Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğu, Nizami Gəncəvi məqbərəsi kompleksi, Qəbələ Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğu, İlisu Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğu, Zaqatala tarix-mədəniyyət qoruğu, Şuşa Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğu və Quba şəhərindəki Soyqırımı Memorial Kompleksidir.

Nazirin fikrincə, indi qarşıda duran əsas məsələ qoruqların fəaliyyətinin müasir tələblər səviyyəsində təşkilidir. Bura ziyarətçilərin qoruqları rahatlıqla ziyarət etmələri üçün müvafiq infrastrukturun yaradılmasından tutmuş, elmi tədqiqatların aparılmasına qədər ən müxtəlif istiqamətlər aiddir. Hazırda Ağsu və Qəbələdəki qoruqlarda elmi-tədqiqat işləri aparılır. “Avey” Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğunda da Yaponiyadan olan mütəxəssislərin

iştirakı ilə tədqiqat işlərinə başlanılıb. Bu araşdırmalar bütün qoruqları əhatə edəcək.

Mədəniyyət Nazirliyi yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidmətinin rəisi Zakir Sultanov bundan sonra qoruqların fəaliyyətinə daha geniş aspektdən yanaşılacağını deyir. Xidmət rəisinin sözlərinə görə, hazırda qarşıda duran əsas məqsədlər sırasına qoruqların fəaliyyətinin müasir tələblər səviyyəsində qurulması, ölkə vətəndaşlarının və turistlərin rahat şəkildə qoruqlara səfərlərinin təşkil olunması üçün müvafiq infrastrukturun yaradılması, eləcə də idarəçiliyin təkmilləşdirilməsindən tutmuş, elmi tədqiqatların aparılmasına qədər ən müxtəlif istiqamətlər aiddir. Həyata keçiriləcək tədbirlər nəticəsində qoruq-

ların ərazisində yerləşən tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması, tarixi abidələrin siyahısının hazırlanması, pasportlaşdırılması, həmçinin qoruqların sərhədlərinin yenidən müəyyənləşdirilməsi, xəritələrinin hazırlanması kimi məsələlərin həlli nəzərdə tutulur. Qoruqların fəaliyyəti ölkəmizin müasir inkişaf səviyyəsinə uyğun qurulacaq. Bura xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi, eləcə də mədəni xidmətlərin təşkili kimi məsələlər daxildir. Eyni zamanda, qoruqların maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi də diqqətdə saxlanılacaq. Qoruqların saytlarının daha effektiv işlədilməsi üçün bu saytlarda həmin qoruqlar haqqında müfəssəl məlumatların, onların daxil olduğu turizm marşrutları ilə bağlı bilgilərin yerləşdirilməsi təmin ediləcək.

"Lahıc"

abidələrinin yeni siyahısının tərtibi, bərpa-konservasiya işlərinə dair normativ sənədlərin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması, qoruqların maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanması, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığın inkişafı kimi vacib məsələlər daxil edilib. Dövlət Xidməti də qoruqlarla bağlı fəaliyyətini bu istiqamətdə həyata keçirəcək. Mədəni marşrutların inkişafı məsələsinə gəlincə isə bu prioritet istiqamət kimi diqqətdə saxlanılacaq. Tarix-mədəniyyət qoruqları həm yerli sakinlərin, həm də turistlərin daha çox üz tutduğu məkanlar sırasındadır. Görüləcək tədbirlərdən sonra tarix-mədəniyyət qoruqlarının cəlbədiliyi daha da artmış olacaq.

Qoruqlarda bürokratik dolanma yolları olmayacaq

Dövlət Turizm Agentliyi mətbuat xidmətinin rəhbəri Kənan Quluzadə yeddi Dövlət Tarix-Memarlıq və Tarix-Mədəniyyət qoruğunun təmsil etdiyi qurumun tabeliyinə verilməsinin ölkədə turizmin inkişafına müsbət istiqamətdə təsir göstərəcəyi fikrindədir. Onun sözlərinə görə, prezidentin sərəncamından sonra qoruqlara Dövlət

"Kış"

Turizm Agentliyi tərəfindən baxışlar aparılıb. Bu qoruqlarda yeni innovativ işlərin həyata keçirilməsi ilə bağlı hazırda təkliflər hazırlanır. Əsas məqsəd bu məkanların turistləri daha çox cəlb etməsinə nail olmaqdır. Həmin məqsədlə qoruqların mədəni və tarixi irsi saxlanılmaqla, burada əsasən infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsi planlaşdırılır ki, diqqət daha çox turistlərin rahatlığının təmin edilməsinə yönələcək. Qoruqlarda istirahət zonalarının yaradılması, məlumat lövhələrinin yerləşdirilməsi, yeni informasiya texnologiyalarının tətbiqi, daha rahat giriş-çixış, gəzintinin təşkili kimi məsələlər öz həllini tapacaq.

Azərbaycan Turizm Assosiasiyası İdarə Heyəti sədrinin müşaviri Müzəffər Ağakərimov da qoruqlarla bağlı verilən sərəncamların Azərbaycanda birbaşa turizmin mədəni və ekoturizm növlərinin inkişafına xidmət etdiyini deyir. Assosiasiya təmsilçisinə görə, bundan sonra qoruqlarda bürokratik dolanma yolları olmayacaq. Belə ki, turizm şirkətləri əvvəllər hər hansı bir qoruğa turist qrupu aparmaq üçün Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə məktub yazırdı, bu məktubun cavabını almaq üçün bir neçə gün gözləyirdi, bu zaman da bir çox hallarda icazə verilmirdi. Bu da, təbii ki, turistlərdə narazılıq ya-

radırdı. Amma indi qoruqlar turizm qurumunun tabeliyində olduğuna görə turistləri ora birbaşa aparmaq mümkündür. Nə əlavə vaxt itkisi, nə də narazılıq olmayacaq.

Turistlər gözləməyi sevmirlər, çünki onlar cəmi bir neçə günlük səyahətə çıxırlar və demək olar ki, bu müddətin hər saatına görə də pul ödəyirlər. Getdikləri ölkədə hansısa bir sahədə ləngiməyə məruz qaldıqda pullarını havaya xərcləmiş olurlar və elə bu üzdən də həmin ölkəyə bir daha üz tutmurlar.

Bu baxımdan ölkə rəhbərinin qoruqlarla bağlı son sərəncamları təqdirəlayiqdir. Sənəd imzalanıb, lazımi vəsait ayrılıb, indi qalır əlaqədar qurumların lazımi fəaliyyəti. Çevik fəaliyyət minlərlə turist deməkdir. Çevik işləyin ki, bu turistləri də qazana bilərsiniz...

Fəxriyyə Abdullayeva,
İlham Fətəliyev

"Yuxarı Baş"

